

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
XVI наукової конференції
з міжнародною участю

3 лютого 2017 року

Харків 2017

УДК 81 (082)
ББК 81я43
К 22

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 14 від 22 грудня 2016 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор
В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, професор
В.П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент
О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, доцент
С.К. Криворучко, доктор філологічних наук, доцент
О.О. Чорновол-Ткаченко, кандидат філологічних наук, доцент
С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент
П.Т. Гусєва, кандидат філологічних наук, доцент
С.Г. Машенко, доцент
В.С. Барило, А.С. Медведенко, А.В. Каленик (секретарі)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, тел. (057) 707-53-43

Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація. : Тези доповідей
К 22 XVI наукової конференції з міжнародною участю. – Х. : ХНУ імені
В.Н. Каразіна, 2017. – 164 с.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної
філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної
комунікації, літературознавства.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів
філологічних спеціальностей.

УДК 81 (082)
ББК 81я43

ISBN 978-966-285-375-9

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2017
© І.М. Дончик, макет обкладинки, 2017

ПЕРЕКЛАД ГРАФОНІВ У СВІТЛІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ

Статівка А.О. (Харків)

Для характеристики мовлення літературного персонажу автори використовують різноманітні стилістичні засоби виразності, що сприяють посиленню експресивно-емоційного ефекту першотвору. До таких засобів ми зараховуємо, зокрема, й порушення нормативного правопису, або графон, яким позначаються індивідуальні особливості мовлення. Графон, як потужний засіб впливу на читача, може займати і провідне, і навіть домінуюче значення у стилістичній структурі художнього твору. Тому перекладачі мають чітко усвідомлювати, що знехтування графонами при перекладі може призвести до порушення цілісності першотвору. Взагалі питання щодо перекладності графонів досить довгий час залишалось невирішеним. Теоретики й практики перекладу радянської доби спростовували ідею їх перекладності, проте сучасні перекладознавці палко закликають створювати функціональний аналог у мові перекладу. У будь-якій ситуації основне завдання перекладача – створити текст, який би мав однаковий функціональний вплив з першотвором. А при перекладі графонів ця вимога ускладнюється відсутністю рекурентного відповідника у мові перекладу, що спонукає перекладача застосовувати нестандартні рішення. Власне, говорячи про можливий однаковий функціональний вплив тексту перекладу й оригіналу, ми звертаємось до праць відомого американського перекладознавця Ю. Найди, який запропонував два різновиди еквівалентності – формальну і функціональну. Якщо формальну еквівалентність ми можемо ототожнювати з буквальним перекладом, то функціональна має на меті створення такого тексту перекладу, сприйняття якого б дозволило читачам перекладу зрозуміти текст так, як його сприймають читачі оригіналу. Функціональна еквівалентність є максимально наближеною до стратегії «одомашнення», оскільки її метою є створення природного перекладу, тому культурологічні особливості оригіналу можуть нівелюватися у процесі перекладу. Проте такі порушення оригіналу є цілком обґрунтованими для максимального впливу на читача, який представляє іншу культуру. Власне, щоб переклад графонів виглядав природно, перекладачі дедалі частіше вдаються до стратегії одомашнення. І наступний приклад слугує цьому доказом: в ньому проілюстровано переклад графону на позначення мовлення малоосвіченої емігрантки з України, яка погано володіє англійською мовою, тому у її мовленні наявні українські вкраплення. *“Tak tak. Yes, yes, I know. Passport. Visa. Vork permit. So vat?” – “Так, так, знаю. Паспорт. Віза. Дозвіл на працю. То й що?”*.

Вона не вимовляє [w] тому, що його немає в українській мові, та навіть не здогадується як цей звук може вимовлятися, і робить типову фонетичну помилку, замінюючи його на [v], що близький українському [в]. А при перекладі потрібно знайти такий відповідник, який би демонстрував аналогічну проблему в перекладі, а перекладач цього не робить. Єдине його рішення – це використане просторічне *шо* замість літературного *що*, яке лише підкреслює неграмотність персонажу. Тому ідея неграмотності відтворена, а засіб її створення деформовано. Отже, робимо висновок, що функціональність графону при перекладі втрачена. Проте, в іншому прикладі, на нашу думку, функціональність графону збережено: автор зображує мовлення людини, хворої на астму, яка супроводжується постійним задиханням, тому послідовно замінює у мовленні *s* на *th*: *My voithe ith a little huthky, Thquire, and not eathy heard by them ath don't know me*. Україномовний перекладач намагається відтворити мовлення хворого на астму відповідно до тих норм, що сформувались в уяві українського читача, тому скрізь *s* замінює на *x*: *Вибачайте, мохъпане, голох у мене хрипкий, і хто не звик, тому нелегко бува мене розуміти*.

Таким чином, у світлі функціонального підходу при перекладі, враховуючи професійність та креативність перекладача, графони можуть як втрачатись, так і зберігатись.

ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬОЇ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СВІТУ (на матеріалі поезії французького модернізму) Тарасова О.А. (Київ)

Сучасний етап розвитку лінгвопоетологічних студій визначився із установкою у дослідках на прояснення унікальної специфіки індивідуально-авторських проявів художнього концептуалізації (і)реального світу. Доведено, що концептуальна система володіє принципом голографічності (концепти-складники представляють сукупність ознак, необхідних і достатніх для ідентифікації фрагментів світу, які за ними стоять; кожна ознака концепту є самостійним концептом, тобто в ознаки є свої ознаки [3, с. 17]); це дозволяє говорити про сутність концепту через його розуміння як тоталізатора власних елементів [2, с. 503]. Застосування названого принципу голографічності до есеїстичного (у термінології О.П. Воробйової [1, с. 23]) концепту «modernité» надає змогу розглядати в середині/поряд нього такі концепти, що їх можна назвати визначальними для естетики французького модернізму: «esprit fin de siècle» та «esprit nouveau», «poésie pure», «voyance». Так,

Статівка А.О. ПЕРЕКЛАД ГРАФОНІВ У СВІТЛІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ	124
Тарасова О.А. ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬОЇ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СВІТУ (на матеріалі поезії французького модернізму)	125
Тарасова С.О. ЛЕКСЕМА «FOOL» В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ	127
Ташенко Г.В. ПОЛІПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ІМЕН	128
Ткаля І.А., Черкашина Н.І. ЕКОЛІНГВІСТИКА: ЗАКОНОМІРНІСТЬ РОЗВИТКУ	130
Українська О.О. ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	131
Уткіна Г.Ф., Шамаєва Ю.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ ДИСКУРСИВНОГО ФРАГМЕНТУ ЯК ІНТЕРСЕМІОТИЧНЕ УТВОРЕННЯ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ВИМІР	133
Фещенко О.В. ІНСТИТУЦІЙНІ КОНТРАДИКТНІ ДІАЛОГОВІ СТРАТЕГІЇ В ДИСКУРСІ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛІДСТВА	134
Фролова І.Є. ПРИНЦИПИ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНОГО АНАЛІЗУ	136
Tsapro G. Yu. GENDER ASPECT OF PROVOCATIVE TACTICS IN INTERVIEWS	138